

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

8 Vtrùm is, qui per furta minima non intendit acquirere rem notabilem,
sed ex occasione ea committit, peccet mortiferè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

catio prohibita est sub peccato mortali; quia per se noxia est educationi prolis.

39 Altera pars probatur; quia singula externa furta procedunt ex intentione mortifera, suntque eius executio: idem enim furta parua committit, vt sensim ad magnam quantitatem perueniat: vnde singulae acceptiones, sunt executiones partiales illius intentionis mortiferae, & consequenter in illis est peccatum mortiferum. quidquid enim fit ex intentione mortiferi peccati, est peccatum mortiferum.

40 Notandum tamen, in singulis non committi nouum peccatum mortale, sed continuari iam ceptum: omnes enim istae acceptiones & detentiones acceptorum censentur vna continua executio illius prauae voluntatis. Sed committitur nouum peccatum veniale in singulis; & simul continuatur executio mortiferae intentionis. Itaque quaeque voluntaria acceptio est intrinsece peccatum veniale; denominatione autem extrinseca est mortale. Vnde fieri potest, vt is qui sic furatur, non magis peccet, quam si vno actu eandem quantitatem furaretur, sed potius minus, si cetera sint paria.

Idem peccatum veniale & mortale.

41 *Cui restituer.*

Petes, Vtrum iste, qui sic à plurimis corrasit, teneatur ad restitutionem, & cui?

Resp. Teneri ad restitutionem iis, à quibus accepit, si tamen commodè possit; quod si non possit, vel quod ignorentur, vel quia executio est difficilior, quam restantilla postulet, vel quia est periculum infamiae; iniungendum illi à confessorio, vt det in pauperes, vel alia pia opeta: hoc enim videtur maximè consentaneum iustae voluntati dominorum, à quibus subtractum. Sed de hoc plus infra cap. 14. dub. 6.

DVBITATIO VIII.

Vtrum is, qui per furta minima non intendit acquirere rem notabilem, sed ex occasione ea committit, peccet mortifere.

42 **R**espondeo & dico Primò, Antequam perueniat ad quantitatem notabilem, non peccat mortifere; tamen simulatque ad eam pertingit, mortifere peccat, nisi per inadvertentiam excusetur. Prior pars est manifesta. Secunda etiam est communis DD. & probatur; quia iam incipit voluntarie detinere alienum notabili quantitate.

Sed difficultas est, Vtrum illud vltimum furcum complens quantitatem notabilem, sit peccatum mortiferum. Multi affirmant. Exempli causa; Accepit quis nouem furcis paruis, nouem asses; tandem ex occasione accipit decimum; in acceptione decimi dicunt esse peccatum mortiferum. Sed contrarium videtur verius, vnde

Dico Secundò, Furcum illud decimum, per se non est nisi veniale; sed detentio voluntaria rei alienae in notabili quantitate, quae tunc inchoatur, est peccatum mortiferum. Prior pars est Nauarrus c. 17. n. 139. Altera patet ex supradictis.

43 *Furcum complens summam notabilem.*

Dices, Hoc decimo furto, infert iam notabile damnum: ergo peccat per illud mortifere.

Resp. Damnum illatum incipere tunc quidem esse notabilis pretij: tamen hoc non infertur per decimum furcum; sed per hoc & praecedentia collectum sumpta, quorum vnumquodque est solum veniale.

Admittit tamen, tunc incurri peccatum mortiferum, si ille fur aduertat se iam habere quanti-

tatem notabilem, & non proponat restituere, cum tamen commodè possit. tunc enim saltem implicitè habet voluntatem retinendi alienum quantitatem notabili: peccat ergo mortifere, non quidem voluntate accipiendi hunc decimum assen, sed voluntate illa, qua hunc decimum cum aliis ante acceptis (qui simul iuncti faciunt rem notabilem) vult retinere.

Si tamen non aduertet se iam habere alienum quantitatem notabili, non peccat mortifere. Similiter si aduertet quidem, sed non haberet commoditatem restituendi, proponeretque prima opportunitate restituere. Ratio est; quia talis neque accipit tunc alienum quantitatem notabili, neque etiam habet voluntatem culpabiliter tale quid retinendi (licite enim potest adhuc restituere priores nouem) & acceptio decimi non est peccatum mortiferum, sed solum veniale: ergo non peccat nisi venialiter.

Dices, Quid si post quantitatem notabilem per minima furta sublatam, addat quis furta alia parua, eruntne mortifera?

Resp. Per se non fore mortifera, sed mortifera erit voluntas retinendi illa minuta cum aliis, & hoc peccatum voluntatis & externae retentionis sensim crescet, prout plus & plus detinebitur. vt si post 10. illos accipiat alios duos, & alia occasione tres, & postea vnum, sicque saepius, retinens interim omnia priora. Si tamen non sit commoditas restituendi priora, illa voluntas retinendi, mortifera non erit, modo concipiatur propositum restituendi prima opportunitate; sed tunc quando illa noua furta rursus ad quantitatem notabilem ascendant, committetur nouum peccatum mortiferum, iuxta modum supradictum.

Ex his patet, fieri posse vt quis commiserit tantum furta venialia, & tamen sub peccato mortali teneatur restituere; quia velle retinere illam quantitatem sic partam per furta venialia, est peccatum mortale.

Aduerte tamen, ad peccatum mortale maiorem quantitatem requiri, quando quis eidem magnis temporum interuallis subtrahit paruis furcis, & non ex industria, sed per occasionem, quam dum breui tempore vel de industria vel simul accipit, vt ibidem Nauarrus docet. Ratio est; quia homines minus aegre ferunt sibi auferri longo interuallo & casu quaedam minima, etiam ad notabilem quantitatem, quam eandem quantitatem simul vel per partes, de industria. Vnde si is mortifere peccat & ad restitutionem tenetur, qui ab eodem auferit 10. simul, vel per partes de industria: requirentur 15. vel 16. aut etiam viginti, vt quis sub peccato mortali teneatur restituere acquisitum per minuta furta fortuita; praesertim si longis interuallis sint facta. Ratio tamen, qua id probat Nauarrus, non videtur firma. ex illa enim sequeretur, numquam peccati retentione sic ablatorum, etiam si essent 10. scuta: ita enim argumentatur Nauarrus, Minus peccat qui retinet, quam qui caput, ceteris paribus: at capiendi illa parua sine animo perueniendi ad quantitatem notabilem, non peccat plus quam venialiter: ergo nec retinendo. Et si enim minus quis peccet retinendo quam capiendi, ceteris paribus, hic tamen non sunt paria; nam retentio comparatur ad quantitatem notabilem, tamquam ad vnum obiectum: vnde potest esse mortifera; sed acceptiones

46 *Maior quantitas requiritur vt sit notabilis.*

pciones singula comparantur ad res non notabiles; unde non possunt esse nisi veniales. hæc tamen ratio Nauarr. ad hoc inuat, vt offendatur requiri maiorem quantitatem ad peccandum mortiferè sola retentione, quàm acceptione quæ simul fit.

47 His adde, maiorem quoque quantitatem requiri, quando quis ad diuersis minuta furatur, quàm quando ab vno; quia diuersi illi parum læduntur, nec ita curant rerum minutarum casu surreptarum restitutionem. Denique, maior requiritur quantitas in furtis filiorum à parentibus, quàm famulorum à dominis; & in furtis famulorum, quàm externorum.

48 Vbi aduerte, furta esculentorum & poculentorum, quæ committuntur à famulis & ancillis, etiam si sensim perueniant ad notabilem quantitatem, non esse peccata mortalia, si furentur ea, vt ipsimet contumant; (secus verò si vt vendant) sintq; ordinaria quæ non solent accuratè cõcludi. de quo vide Nauarrum cap. 17. n. 138. Ratio est; quia dominus non omnino displicet, vt hæc capiantur: cuius signum est, quòd etsi sciant ista passim fieri, tamen non impediunt; & si rogarètur, facillè concederent. Vnde potius displicet modus accipiendi quàm ipsa acceptio seu consumptio.

49 Si modus accipiendi displicet, non accipio. atqui non est peccatum mortiferum accipere aliquid occultè ab eo, cui non displiceret accipio, si res ab eo peteretur; quamuis modus accipiendi displicet; vt rectè docet Caietan. in Summa v. Furtum. & Nauarr. c. 17. n. 138. & comment. 2. de Regular. nu. 20. quia dominus non est inuitus circa substantiã acceptionis, sed solum circa modum. quod valdè notandum, ob furta filiorum, vxorum, famulorum, amicorum, & similibus, qui per verecundiam vel timorem non audent petere.

50 Si tamen furtipias ad eum vsũ, ad quem ille nullo modo voluisset concedere, vt ad computationes, ludos, &c. erit verum furtum: quia nõ vult rem esse tuam ad talem vsũ; & ita acceptio secundũ substantiam censetur fieri inuito domino. id enim maximè ex vsũ & fine, ad quem res accipitur, spectandum est. Vide infra cap. 41. n. 30.

Monedi mihi sunt hoc loco pro his & similibus casibus Confessarij, vt non facillè in furtis etiam minutis, & quæ ad peccatum mortale non pertinent, dissimulent; sed pro conditione & capacitate personarum semper aliquam restitutionem iniungant, quæ fiat vel reddendo rem eandem si extat, vel eiusdem speciei, vel pretium rei, vel compensando maiore obsequio quàm ex contractu teneantur; vel si creditoribus non possunt, conferendo tantumdem in pauperes. Hac enim ratione, cum non impunè transeunt, magis ab huiusmodi peccatis absterrentur, quàm aliis penitentiolis. alioquin fiunt ad huiusmodi furtula faciliores, & ad maiora gradum faciunt.

DUBITATIO IX.

Quando plures vni per minutum furta graue damnum inferunt, vt cum multi vineam pretereuntes, botrum vnum vel duos carpunt; vtrum singuli peccent mortiferè, & teneantur ad restitutionem.

R Esp. & Dico Primò, Si id fiat communi consilio, peccant mortiferè, & tenentur ad resti-

tutionem in solidum, iuxta multorum sententiam, de qua infra, cap. 13. dub. 2.

Dico Secundò, Si casu id fiat, ita vt alter alterius non sit conscius, nemo peccat mortiferè, neque tenetur ad restitutionem. Ita Nauarr. cap. 17. nu. 130. & alij: Ratio est; quia nemo est causa notabilis damni.

Sed quid si aduertant notabile damnum inferendum?

Respond. Multi DD. affirmant, tunc singulos mortiferè peccare, & ad restitutionem suæ partis teneri. Ita docet Couarr. l. 1. variarum c. 3. nu. 12. Medina C. de restitutione qu. 10. Petrus Navarra l. 3. c. 1. nu. 48. & alij. Ratio est; quia si aduertas magnum damnum à pluribus per minuta furta dari, & ipse nihilominus fureris; ad illud cooperaris & auxilium præbes: atqui hoc est peccatum mortale. Vnde vterius sequitur, teneri te ad restitutionem tuæ partis sub peccato mortali; quia retinendo, cooperaris cum aliis ad retentionem rei notabilis. debet ergo fieri restitutio, donec res retenta non fuerit amplius notabilis pretij. Sed contrarium videtur verius, vnde

Dico Tertiò, Is qui alteri nullo modo suo exemplo vel hortatione est causa accipiendi, etiam si sciat alios accipere, non tamen peccat mortiferè, modicum accipiendo; neque tenetur sub peccato mortali ad restitutionem: colligitur ex Soto in 4. d. 22. q. 1. art. 2. casu 3. Probat, quia iste infert parum damni: ergo ex hac parte non peccat nisi venialiter, & nemini est causa vel occasio furandi, vt suppono: ergo ex eo, quòd alij furentur, peccatum ipsius non aggrauatur. sicuti is qui nouit alios furari à Rege, & parum furatur, non peccat mortiferè, quando suo exemplo aliis non est causa. Quod addo, quia etsi exemplum non inducat obligationem restitutionis; tamen est ratio cur quis peccet mortiferè.

Nec obstat, quòd talis cooperetur magno damno; quia solum in parua parte cooperatur, & præter ipsius intentionem est, quòd illa cum aliis iungatur, & magnum damnum constituat. vnde non est verum, quòd consentiat in totum damnum: quia displicet illi, quòd magnum damnum inferatur.

Dices Primò, Iste est causa cur damnum, quod alioquin non fuisset notabile, sit factum notabile: (v. g. alij abstulerunt 9. asses, quòd damnum suppono nondum esse notabile, sed fit tale ablato decimo, quem iste furatur) ergo peccat mortiferè.

Resp. Negando consequ. quia non est verè causa damni notabilis, sed parui: quòd autem hoc furto posito, iam illatum sit damnum notabile, id omnino per accidens est, & præter ipsius intentionem, neque villo modo sequitur ex conditione illius furu; sed ex eo, quòd accidit alios antè abstulisse nouem. itaque complete hoc modo damnum, & efficere vt ex non notabili fiat notabile, non est notabiliter lædere, vel notabili iniuria afficere; sed totum illud, quòd est notabile, accipere vel retinere; quòd iste non facit. Sicut qui complet lineam 10. pedum, addendo vnum pedem, non est causa longæ lineæ: & qui complet summam 100. florenorum, dando vnum florenum, non dat summam 100. florenorum: ita qui auferendo vnum, complet damnum decem assium, non dat damnum notabile. Quòd etiam inde confirmatur: quia alioquin si sciens alium abstu-